

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

1. HAYATI- ŞAİR KİMLİĞİ VE ŞİİR POETİKASI, TÜRKÇECİLİĞİ- DÜNYA GÖRÜŞÜ

1.1. HAYATI.....	15
1.1.1. Doğumu-Çocukluğu ve İlk Gençliği.....	15
1.1.2. Soyadının Alınışı.....	18
1.1.3. Evliliği- “Anadolu Üniversitesi”.....	20
1.1.4. Ölümü.....	22
1.2. ŞAİR KİMLİĞİ VE ŞİİR POETİKASI-TÜRKÇECİLİĞİ.....	25
1.2.1. Şiirle Tanışma ve İlk Etkiler.....	25
1.2.2. Çevre Faktörü ve Şiirin Bir Yaşam Modeli Olması.....	27
1.2.3. Kitaplar ve Onların Yazarlarının Şair Üzerindeki Büyülü Etkisi.....	30
1.2.3.1. Şiirlerindeki Arı Türkçe ve Ziya Gökalp’in Fikirleri.....	30
1.2.3.2. Kâbusname ve Dede Korkut Etkisi.....	31
1.2.3.3. “Türkiye Haritası”, “Beyaz Zambaklar Memleketinde”, “Dağ Yolu” ve Turhal’la Bütünleşen Türkiye.....	32
1.2.4. Türkçeciliği.....	39
1.2.5. Şiirlerini Nasıl Yazıyor?.....	43
1.3. DÜNYA GÖRÜŞÜ.....	46
1.4. ESERLERİ.....	51
1.4.1. Şiir Kitapları.....	51
1.4.2. Fıkra Kitapları.....	52
1.4.3. Hekimlikle İlgili Kitapları.....	52
1.4.4.Çocuk Kitapları.....	52

İKİNCİ BÖLÜM
2. ŞİİRLERİNİN TEMA / KONU BAKIMINDAN
İNCELENMESİ

2.1. ÇOCUK TEMASI.....	53
2.2. TABİAT TEMASI.....	70
2.3. ÖLÜM TEMASI.....	78
2.4. YALNIZLIK TEMASI.....	94
2.5. YOKSULLUK TEMASI.....	104
2.6. SEVGİ VE AŞK TEMASI.....	110
2.7. EĞİTİM TEMASI.....	123
2.8. MİLLİYETÇİLİK VE VATAN SEVGİSİ TEMASI.....	132

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
3. ŞİİRLERİNDE SEMBOLİK,
İMGESEL ANLATIM VE VECİZ İFADELER

3.1. SEMBOLİK ANLATIM.....	147
3.2. İMGESEL ANLATIM.....	158
3.3. VECİZ İFADELER.....	169

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
4. ŞİİRLERİNİN YAPI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

4.1. NAZIM BİRİMİ.....	171
4.1.1. Dörtlü Mısra Terkiplerinden Oluşan Şiirler.....	171
4.1.2. Üçlü, Beşli, Altılı (v.d.) Mısra Terkibinden Kurulu Şiirler.....	175
4.1.3. Serbest Nazım.....	176
4.2. ŞİİRDE UYUM VE AHENK UNSURLARI.....	186
4.2.1. Dış Uyum Sağlayan Unsurlar.....	186
4.2.1.1. Ölçü ve Duraklar.....	186
4.2.1.2. Kafiye ve Redif.....	190
4.3. İÇ UYUMU SAĞLAYAN UNSURLAR, MISRA ÖRGÜSÜ VE SES DÜZENİ.....	193

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. ŞİİRLERİNDE DİL VE ÜSLÛP

5.1. ŞİİR DİLİNİ KAVRAYIŞ BIÇIMI VE SÖZ SERVETİ.....	197
5.2. DİLİ KULLANIŞ BIÇIMI VE MISRA/ CÜMLE YAPISI.....	207
5.2.1. Mısra Örgüsü ve Cümle Yapısı.....	207
5.2.2. Dildeki Sapmalar.....	213
5.2.2.1. Yazımsal Sapmalar.....	213
5.2.2.2. Sessel Sapmalar- Bölge Ağızlarına Özgül Kullanımlar.....	217
5.2.2.3. Tarihsel Dönem Sapması.....	219
5.2.2.4. Sözcüksel Sapmalar.....	220
5.2.2.5. Diğer Sapmalar.....	221
5.3. YİNELEMELER.....	222
5.3.1. Ses Yinelemeleri.....	223
5.3.2. Kelime ve İbare Yinelemeleri.....	227
5.3.2.1. Zıt Paralel Yinelemeler.....	227
5.3.2.2. Paralel Yinelemeler.....	228
5.3.2.3. Blok Yinelemeler.....	231
5.3.2.4. Diğer Yinelemeler.....	234
5.4. ŞİİRLERİNDEKİ DEĞİŞMELER.....	237
SONUÇ.....	243
KAYNAKLAR.....	247
ÖZGEÇMİŞ.....	255

ÖNSÖZ

Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri'nin güçlü kalemlerinden biri olan Ceyhun Atuf Kansu, öncelikle; sade, duru ve akıcı Türkçesi ile Türk şiirine sevgi merkezli eserler kazandırmış, özellikle şiirlerindeki doğal söyleyiş biçimiyle de sanatın bir iletişim özelliği taşıdığını eserleriyle ispat etmiştir.

Atuf Kansu'nun şiirlerindeki çarpıcı özellik, eserlerinin merkezine insanı almasından ivme kazanmaktadır. Kendisinin çocuk doktoru olması ve mesleğini severek yapması, insanlarla iç içe yaşamasına imkân sağlamış ve eserlerindeki samimi ses tonu bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Şiirlerinde anlam ve mana yönünden doyurucu bir yapı içerisinde görülen Kansu, cumhuriyetin ilk yıllarında içinde bulunduğu kültürel ortamdan oldukça etkilenmiş ve şiirlerinde; ülkesinin millî ve manevi değerleri ile bütünleşmiş kalkınmayı ve ilerlemeyi ilke edinmiş bir toplum görme arzusu ile eserlerini işlemiştir. O bir aydın, bir doktor olduğu kadar aynı zamanda bir toplum bilimcidir. Bütün bu niteliklerine rağmen Kansu'nun şiirleri; soğuk, çatik kaşlı ve mesafeli bir özellik taşımamakta, aksine sevgi iksirli, kucaklayıcı, şefkat verici ve merhamet merkezlidir. Kendisinin kuşkusuz sevilmesinde bu unsurlar oldukça etkilidir. Bütün bu niteliklerden Ceyhun Atuf Kansu'nun şiirlerinin söylem ağırlıklı olduğu anlaşılmamalıdır. Sanatçının şiir niteliğinde modern bir sanatçıda olması gereken ince sanatın bütün enstrümanları bulunmaktadır. Mütevazı kişiliği belki de bunların ön planda görülmesine engel teşkil etmekte, sanatçı kimliğini gizlemektedir. Fakat edebiyat, özellikle de şiir sevdalısı bir bakış açısı, şairin şiirlerindeki iletişiminin heyecanını, seçilen kelimelerin damıtılarak ele alındığını, şiirin bir bilmece olmadığını, zorlamadan uzak bir söyleyiş edasına hakim olduğunu, sağlam bir kompozisyon bütünlüğü ve düşünceyi farklı işleyebilecek bir sanat yetisinin bulunduğunu görebilecektir.

Ceyhun Atuf Kansu'nun şiir sanatı asıl gücünü, gerçekçi gözlemlerinden ve bunları sanat gücüyle pekiştirmesinden kazanmaktadır. Türkiye'nin bütün coğrafyasına, tarihine, kültürüne ve halkına çok

iyi bir şekilde nüfuz eden sanatçı, şiir gücüyle bu değer ve kazanımları şiirlerinde tıpkı halı dokuyan bir zanaatkar gibi ilmik ilmik işlemiş ve oluşan motiflerle gerçek bir sanat eserinin vücut bulmasına önderlik etmiştir. Bütün bu özellikleri besleyen atardamar, vatan ve millet sevgisiyle bütünleşen insan sevgisidir. Bu nedenle sanatçının eserleriyle, yakın dönem Kurtuluş Savaşı yıllarını öğrenmek ve hissetmekle beraber, büyük bir Türkiye turuna çıkmış gibi bir hissin içerisinde kendimizi görebilmekteyiz.

Ceyhun Atuf Kansu şiirlerinde, kuşkusuz mesleğinin de kendisine katkı sunduğu bir etkenle öncelikle çocukları ve doğayı oldukça önemseydiğini belirtmeliyiz. Çocuk ve doğa sanatçının vazgeçilmezleridir. Çünkü her iki varlık da bünyesinde; saflığı, bozulmamışlığı, samimiyeti ve içtenliği beslemektedir. Bu nedenle sanatçı en hassas içerikli şiirlerinde bile, bu iki unsuru ihmal etmemiş ve eserlerindeki en vazgeçilmez yapı unsuru olarak bu değerleri benimsemiştir.

Ceyhun Atuf Kansu, hayat karşısında almış olduğu duruş ve yaşamı okuma noktasındaki objektifliği ile, “memleketçi edebiyat” kapsamına en önlere dahil edebileceğimiz bir sanatçıdır. Sosyal konulara bakış açısındaki tarafsızlığı ve bu kapsamda insanı algılayabilen titizliği ile kendisine özel bir kulvar açmaktadır. Sanatçı bu kulvarda da farklılığını yansıtır ve şiir sanatı için zor sayılabilecek uzun ölçekli eserlerinde, şiirin dokusunu bozmayacak, aksine onu güçlü tutacak tasarım ve yapı içerisinde bulunur. Özellikle Kurtuluş Savaşı yıllarının anlatıldığı “Sakarya Meydan Savaşı” adlı eserinde okuyucusunu adeta bir sinema senaristi gibi o yıllara götürebilmekte ve şiirlerini modern hatta postmodern bir romancının kurgu ve titizliği ile oluşturabilmektedir. Ceyhun Atuf mevcut olan bu şiirlerinde bir hikâyeci ve romancının canlandırmakta zorlandığı bir şeyi gerçekleştirir ki o da karakter geliştirmektir. Bu oluşumda elbette uzun şiirlerinin etkisi söz konusudur fakat karakter oluşturmak ve yine realist bir romancıda olması gereken ince detayları okumak ve onları vak’a halkalarına aktarmak, herhâlde Ceyhun Atuf Kansu’ya özgü bir tasarımdır.

Bu çalışmamızda biz de Ceyhun Atuf Kansu’yu şair kimliği ile tanımak ve tanıtmayı arzuladık. Onun hayatı ile birlikte sanat yönünü ve şiir poetikasını belirlemeye, yoğunlaştığı ve en çok üzerinde durduğu temaları tespit etmeye ve şiirlerini yapı bakımından da değerlendirmeye aldık. Eserlerini oluştururken şiir sanatının hangi yapı

taşlarını kullandığını, dili kullanmadaki ustalığını, kelimelere ve dizelere nasıl hükmettiğini, kelimelerin ses değerlerini nasıl biçimlendirdiğini, kısacası şiiri ve sanatını hangi bileşenlerle nasıl bir araya getirdiğini belirlemeye çalıştık. Bütün bu değerlendirmeler ışığında sanatçıyı; Türk şiiri içerisinde farklı ve özgün kılan unsurları tespit etmeye ve şairin Türk Edebiyatı'nda hangi nitelikleri ile ön plana çıktığını aydınlatmaya ve bu amaçla kendisinin şiirlerini bütün yönleri ile incelemeye gayret ettik. Bunu yaparken yine öncelikle Atuf Kansu'nun şiir yapısında gözden kaçmış, gölgede kalmış özelliklerini ortaya çıkarmayı hedefledik. Bu doğrultuda sanatçının gizemli değerlerine projektörlerimizi yönelttik. Çalışmanın bu bağlamda şairin bilinmeyen, eksik kalan yönlerini dolduracağını temenni ediyor ve Türk şiirine bu eserin küçük ölçekli de olsa bir ışık tutacağını ümit ediyoruz.

Bu çalışma süresince adeta bir lokomotif gibi çalışmamın her devresinde yardımını ve katkısını esirgemeyen ve mevcut süreçte yaşadığım heyecanın aynı ölçütteki derecesini kendisinde gördüğüm ve hissettiğim doktora öğrencim sayın Zehra Tekin hanımefendiye teşekkür etmeyi zevkli bir borç bilmekte, lisans eğitimimden bugüne kadar gerek derslerinden gerekse bilimsel eserlerinden daima feyz ve zevk alarak yararlandığım, çok değerli hocam Prof. Dr. Ramazan Korkmaz Bey'e de bu vesile ile saygı ve şükranlarımı sunmaktayım.